

Sygn. akt I.Ca 430/19

POSTANOWIENIE

Dnia 30 grudnia 2019 roku

Sąd Okręgowy w Suwałkach I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Mirosław Krzysztof Derda (spr.)
Sędziowie	SO Joanna Walczuk SO Cezary Olszewski
Protokolant:	sekr. sądowy Ewa Andryszczyk

po rozpoznaniu w dniu 18 grudnia 2019 roku w Suwałkach

na rozprawie

sprawy z wniosku K. T.

z udziałem W. T.

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji uczestnika W. T. od postanowienia Sądu Rejonowego w Elku z dnia 26 sierpnia 2019 r. I Ns 105/17

postanawia:

I. Oddalić apelację.

II. Stwierdzić, że zainteresowani ponoszą koszty postępowania apelacyjnego związane ze swoim udziałem w sprawie.

III. Przyznać r.p. J. K. ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Elku wynagrodzenie w kwocie 1800 zł (jeden tysiąc osiemset złotych) plus podatek VAT za pomoc prawną udzieloną z urzędu wnioskodawczyni przed Sądem II instancji.

SSO Mirosław Krzysztof Derda SSO Joanna Walczuk SSO Cezary Olszewski

Sygn. akt I Ca 430/19

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni K. T. wystąpiła z wnioskiem o podział majątku wspólnego zgromadzonego w trakcie trwania małżeństwa z uczestnikiem postępowania W. T.. Podała, iż w skład majątku wspólnego wchodzi nieruchomości lokalowe, ruchomości oraz wierzytelności szczegółowo wymienione we wniosku.

Domagała się także rozliczenia nakładu poniesionego przez nią z jej majątku osobistego na majątek wspólny stron w postaci pełnego wkładu mieszkaniowego związanego ze spółdzielczym lokatorskim prawem do lokalu położonego w E. przy ul. (...) (darowizna wkładu dokonana na rzecz wnioskodawczyni przez jej matkę) przydzielonym stronom w trakcie trwania małżeństwa, a następnie przekształconym w odrębną własność.

Uczestnik postępowania W. T. przychylił się do wniosku, kwestionując jednakże wskazane przez wnioskodawczynię wartości takich składników majątkowych jak lokal mieszkalny przy ul. (...), motocykl marki H. i altana.

Ponadto wskazał, że w skład majątku wspólnego stron wchodzi także inne ruchomości, które szczegółowo wymienił.

Uczestnik postępowania zakwestionował, aby w skład majątku wspólnego stron wchodziła nieruchomość garażowa położona w E. przy ul. (...), ponieważ została nabyta w dniu 17.01.2002 r., a więc jeszcze przed powstaniem wspólności majątkowej małżeńskiej stron. Na datę ustania wspólności majątkowej małżeńskiej w skład majątku stron nie wchodziły także środki pieniężne zgromadzone na lokatach bankowych w (...) Oddział E.. Uczestnik postępowania nie podzielił także stanowiska wnioskodawczyni, aby wkład mieszkaniowy związany ze spółdzielczym lokatorskim prawem do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w E. stanowił nakład z majątku osobistego wnioskodawczyni na majątek wspólny.

Postanowieniem dnia 26 sierpnia 2019 r. w sprawie sygn. akt I Ns 105/17 Sąd Rejonowy w Elku dokonał podziału majątku wspólnego wnioskodawczyni K. T. oraz uczestnika postępowania W. T. i ustalił, że w jego skład wchodzi: a) lokal mieszkalny stanowiący odrębną własność położony w E. przy ul. (...) o powierzchni użytkowej 51,30 m² wraz z udziałem związanym z własnością tego lokalu wynoszącym 71/10000 w nieruchomości wspólnej, którą stanowi grunt oraz części budynku i urządzenia, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokali, opisany w księdze wieczystej nr (...), o wartości 151.000 zł, b) nakład w postaci altany znajdującej się na działce nr (...) w O. Pracowniczych (...) w E. w wysokości 11.800 zł, c) jednostki uczestnictwa w ilości 75,204 zgromadzone w (...) S.A o wartości 9039,52 zł, d) motocykl marki H. o nr rej. (...) o wartości 5100 zł, e) samochód osobowy marki F. (...) o nr rej. (...) o wartości 450 zł, f) pralka marki (...) o wartości 150 zł, g) telewizor marki (...) o wartości 200 zł, h) telewizor L. marki (...) o wartości 200 zł, i) odkurzacz marki (...) o wartości 100 zł, j) wieża marki (...) o wartości 50 zł, k) meble w postaci: komody, stolika RTV, szafki- słupka, szafki narożnej, ławy o łącznej wartości 500 zł, l) maszynka do mielenia mięsa o wartości 50 zł, m) mikser marki (...) o wartości 25 zł, n) robot wielofunkcyjny marki M. o wartości 50 zł, o) lodówka marki (...) o wartości 150 zł, tj. majątek o łącznej wartości 178864,52 zł w ten sposób, że składniki majątkowe opisane wyżej w ppkt. a),c),e),f),h),i) oraz od k) do o) przyznał na wyłączną własność wnioskodawczyni K. T., zaś składniki majątkowe opisane w ppkt. b),d),g),j) przyznał na wyłączną własność uczestnikowi postępowania W. T..

Ponadto zasądził od uczestnika postępowania W. T. na rzecz wnioskodawczyni K. T. tytułem dopłaty kwotę 2937,74 zł płatną w terminie 30 od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w przypadku uchybienia terminowi płatności. Wartość przedmiotu podziału majątku ustalił na kwotę 178864,52 zł oraz rozstrzygnął o kosztach postępowania.

Z ustaleń dokonanych przez ten Sąd wynika, iż K. T. i W. T. zawarli związek małżeński w dn. 12.07.2003 r. w E..

Wyrokiem z dnia 13.12.2016 r. w sprawie sygn. akt I C 891/16 Sąd Okręgowy w Suwałkach rozwiązał małżeństwo stron przez rozwód.

W trakcie trwania małżeństwa strony nabyły dwa pojazdy: samochód osobowy marki F. (...) o nr rej. (...), rok produkcji 2004 (będący w posiadaniu wnioskodawczyni K. T.), którego aktualna wartość wynosi kwotę 450 zł oraz motocykl marki H. (...) o nr rej. (...), rok produkcji 1999 (będący w posiadaniu uczestnika postępowania W. T.) o aktualnej wartości 5100 zł.

W trakcie trwania małżeństwa strony nabyły także ruchomości szczegółowo wymienione w postanowieniu. Strony w trakcie trwania małżeństwa dokonały także zakupu jednostek uczestnictwa w ilości 75,204 w (...) S.A, których aktualna wartość wynosi 9039,52 zł.

Przed zawarciem związku małżeńskiego tj. w dniu 17.01.2002 r. W. T. nabył nieruchomość garażową położoną w E. przy ul. (...) oraz w dniu 01.03.2003 r. uzyskał przydział działki nr (...) o powierzchni 300 m² w POD (...) w E., na której w trakcie trwania małżeństwa strony ze środków pochodzących z majątku wspólnego wybudowały altanę wartości 11800 zł.

W dniu 11.02.2005 r. pomiędzy Spółdzielnią Mieszkaniową (...) w E. a K. I. i W. T. doszło do zawarcia umowy, na podstawie której Spółdzielnia ustanowiła na rzecz stron spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) w budynku nr (...) położonym przy ul. (...) o powierzchni użytkowej 48,15 m² wraz z pomieszczeniem przynależnym (piwnica). Mieszkanie to wcześniej tj. na podstawie umowy z dnia 20.12.2004 r. zostało przydzielone matce wnioskodawczyni - K. B. (1). W dniu 21.12.2004 r. K. B. (1) złożyła w Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w E. wypowiedzenie członkostwa. W tym samym dniu jej córka K. T., w związku z wypowiedzeniem członkostwa przez swoją matkę, wystąpiła z wnioskiem o przyjęcie jej w poczet członków SM (...) w E. i ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do przedmiotowego lokalu mieszkalnego. Decyzjami zarządu SM (...) w E. z dnia 05.01.2005 r. K. B. (1) została skreślona z rejestru członków tejże spółdzielni, natomiast w poczet członków Spółdzielni została przyjęta K. T.. Jednocześnie zarząd Spółdzielni podjął uchwałę o zawarciu umowy o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu przy ul. (...) w związku z upływem ustawowego okresu wypowiedzenia członkostwa K. B. (1). W dniu 11.02.2005 r. w budynku SM (...) w E. doszło do zawarcia umowy pomiędzy K. B. (1) a K. T., na podstawie której K. B. (1) przeniosła na rzecz swojej córki K. T. należny jej od SM (...) w E. zrewaloryzowany wg. cen ewidencyjnych na dzień 11.02.2005 r. wkład mieszkaniowy związany ze spółdzielczym lokatorskim prawem do lokalu mieszkalnego położonego w E. przy ul. (...) w kwocie 17.172,25 zł. Następnie w tym samym dniu 11.02.2005 r. SM (...) w E. ustanowiła na rzecz małżonków K. I. i W. T. spółdzielcze lokatorskie prawo do tego lokalu mieszkalnego. Jako osoby uprawnione do zamieszkiwania w tym lokalu - oprócz członka Spółdzielni i jego małżonka- wskazano także K. B. (1) oraz jej syna K. B. (2).

W dniu 31.07.2007 r. strony wystąpiły do SM (...) w E. z wnioskiem o przekształcenie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego położonego przy ul. (...) w odrębną własność. Warunkiem przekształcenia prawa było spłacenie przypadających na ten lokal części zobowiązań spółdzielni związanych z budową, w tym w szczególności odpowiedniej części zadłużenia kredytowego spółdzielni wraz z odsetkami. W dniu 20.09.2007 r. strony wpłaciły kwotę 12,53 zł tytułem zwrotu kwoty umorzenia kredytu oraz kwotę 66,50 zł tytułem pozostałej do spłaty kwoty kredytu wraz z odsetkami. Ponadto strony dokonały spłaty zadłużenia z tytułu opłat za lokal mieszkalny w kwocie 30,99 zł. W konsekwencji na podstawie umowy z dnia 17.03.2008 r. strony nabyły na własność lokal mieszkalny stanowiący odrębną nieruchomość położony w E. przy ul. (...), o powierzchni 51,30 m² i przynależną piwnicą o powierzchni 3,15 m² wraz z udziałem związanym z własnością tego lokalu w nieruchomości wspólnej, którą stanowi grunt oraz części budynku i urządzenia, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokali wynoszącym 71/10000. Aktualna wartość tego lokalu wraz z przynależnymi do niego udziałami w nieruchomości wspólnej wynosi łącznie kwotę 151000 zł. Natomiast nakład z majątku osobistego wnioskodawczyni K. T. na majątek wspólny – przedmiotowy lokal mieszkalny- w postaci wartości wkładu mieszkaniowego na lokal spółdzielczy typu lokatorskiego równego wartości rynkowej lokalu o statusie prawa lokatorskiego, przy założeniu że to prawo wygasło wynosi 150440 zł.

Wartość majątku Sąd Rejonowy określił w oparciu o zgodne ustalenia stron, wycenę dokonaną przez biegłych sądowych z zakresu szacowania nieruchomości P. M. oraz biegłego z zakresu techniki samochodowej S. W..

Strony wniosły o podział ruchomości w naturze, w tym przyznanie na rzecz wnioskodawczyni użytkowanego przez nią samochodu osobowego marki F. (...) oraz na rzecz uczestnika postępowania użytkowanego przez niego motocykla marki H.. Mając na uwadze wnioski stron, Sąd przyznał pozostałe ruchomości za wyjątkiem wieży S.- na wyłączną własność wnioskodawczyni K. T..

Sąd ustalił, iż w skład majątku wspólnego wchodzi lokal mieszkalny stanowiący odrębną nieruchomość położony w E. przy ul. (...). Kwestią sporną między stronami było, czy i w jakim zakresie wnioskodawczyni K. T. poczyniła nakład z majątku osobistego na majątek wspólny, jakim jest przedmiotowy lokal mieszkalny.

Niewątpliwym jest, że pierwotnie mieszkanie to zostało przydzielone matce wnioskodawczyni K. B. (1) na warunkach spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego. I to K. B. (1) zgromadziła wymagany wkład mieszkaniowy na ten lokal. W lokalu tym oprócz K. B. (1) zamieszkiwały również strony. W grudniu 2004 r., K. B. (1) podjęła działania mające na celu przekazanie tego lokalu na rzecz wnioskodawczyni. W związku z tym w dniu 21.12.2004 r. K. B. (1) wypowiedziała członkostwo w Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w E.. W tym samym dniu jej córka K. T. wystąpiła z wnioskiem o przyjęcie jej w poczet członków SM (...) w E. i ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do przedmiotowego lokalu mieszkalnego. Decyzjami zarządu SM (...) w E. z dnia 05.01.2005 r. K. B. (1) została skreślona z rejestru członków tejże spółdzielni, natomiast w poczet członków Spółdzielni została przyjęta K. T.. Jednocześnie zarząd Spółdzielni podjął uchwałę o zawarciu umowy o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu przy ul. (...) w związku z upływem ustawowego okresu wypowiedzenia członkostwa K. B. (1). W dniu 11.02.2005 r. doszło do zawarcia umowy pomiędzy K. B. (1), a K. T., na podstawie której K. B. (1) przeniosła na rzecz swojej córki K. T. należny jej od SM (...) w E. zrewaloryzowany wg. cen ewidencyjnych na dzień 11.02.2005 r. wkład mieszkaniowy związany ze spółdzielczym lokatorskim prawem do lokalu mieszkalnego położonym w E. przy ul. (...) w kwocie 17172,25 zł. Następnie w tym samym dniu 11.02.2005 r. SM (...) w E. ustanowiła na rzecz małżonków K. I. i W. T. spółdzielcze lokatorskie prawo do tego lokalu mieszkalnego. Niewątpliwym jest, że strony w związku z ustanowieniem na ich rzecz spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego nie musiały już uiszczać żadnych kwot- całość wymaganego wkładu mieszkaniowego na ten lokal została nieodpłatnie przekazana wnioskodawczyni przez jej matkę. Natomiast celem dokonania przekształcenia spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego położonego przy ul. (...) w odrębną własność, to warunkiem przekształcenia tego prawa było spłacenie przypadających na ten lokal części zobowiązań spółdzielni związanych z budową, w tym w szczególności odpowiedniej części zadłużenia kredytowego spółdzielni wraz z odsetkami. W dniu 20.09.2007 r. strony wpłaciły kwotę 12,53 zł tytułem zwrotu kwoty umorzenia kredytu oraz kwotę 66,50 zł tytułem pozostałej do spłaty kwoty kredytu wraz z odsetkami. Ponadto strony dokonały spłaty zadłużenia z tytułu opłat za lokal mieszkalny w kwocie 30,99 zł. W konsekwencji na podstawie umowy z dnia 17.03.2008 r. strony nabyły na własność lokal mieszkalny stanowiący odrębną nieruchomość położony w E. przy ul. (...), o powierzchni 51,30 m² oraz przynależną piwnicą o powierzchni 3,15 m² wraz z udziałem związanym z własnością tego lokalu w nieruchomości wspólnej, którą stanowi grunt oraz części budynku i urządzenia, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokali wynoszącym (...).

Na skutek przekazania przez K. B. (1) na rzecz wnioskodawczyni pełnego wymaganego wkładu mieszkaniowego na przedmiotowy lokal, strony praktycznie za darmo uzyskały spółdzielcze lokatorskie prawo do tego lokalu. Aktualna wartość tego lokalu wraz z przynależnymi do niego udziałami w nieruchomości wspólnej została wyceniona przez biegłego sądowego z zakresu szacowania nieruchomości P. M. na kwotę 151000 zł.

W dacie zawarcia umowy z dnia 11.02.2005 r. nie obowiązywały już przepis art. 215 § 2-4 Prawa Spółdzielczego, które zostały uchylone z dniem 15.01.2003 r. przez art. 3 ustawy z dnia 19.12.2002 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U Nr 240, poz.2058 ze zm.). Zgodnie z obowiązującym w tym okresie art. 9 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych z dnia 15.12.2000 r. (Dz. U z 2001 r., Nr 4, poz. 27 ze zm.), przez umowę o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego spółdzielnia zobowiązuje się oddać członkowi lokal mieszkalny do używania, a członek zobowiązuje się wnieść wkład mieszkaniowy oraz uiszczać opłaty określone w ustawie i w statucie spółdzielni. Spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego może należeć do jednej osoby albo małżonków.

Niewątpliwym jest, że w danym przypadku została zawarta umowa o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w E. z obydwojgiem małżonków T., a więc prawo to stało się przedmiotem majątku wspólnego stron.

Natomiast strony osobiście nie wniosły ze swoich środków finansowych wymaganego wkładu mieszkaniowego na ten lokal, gdyż wymagany wkład mieszkaniowy w całości został pokryty ze przekazanego wnioskodawczyni w drodze cesji zrewaloryzowanego wkładu mieszkaniowego w kwocie 17172,25 zł przysługującego K. B. (1) wobec SM (...) w E.. Przeniesienie tego wkładu nastąpiło więc wyłącznie na rzecz K. T., która była stroną tej umowy - w przeciwieństwie po uczestnika postępowania- oraz nastąpiło to pod tytułem darmym- bez jakiegokolwiek rekompensaty finansowej na rzecz matki wnioskodawczyni. Faktycznie, zdaniem Sądu, doszło w danym przypadku do darowizny kwoty stanowiącej równowartość wkładu mieszkaniowego przez matkę wnioskodawczyni na rzecz jej córki i kwota ta weszła do majątku osobistego wnioskodawczyni zgodnie z art.33 pkt. 2) k.r.o.

Zgodnie z tym przepisem do majątku osobistego każdego z małżonków należą przedmioty majątkowe nabyte przez dziedziczenie, zapis lub darowiznę, chyba że spadkodawca lub darczyńca inaczej postanowił. Przedmioty majątkowe nabyte przez darowiznę mogą wejść do majątku wspólnego małżonków tylko wtedy, gdy darczyńca „inaczej postanowił”. W wypadku darowizny, zastrzeżenie, że jej przedmiot ma należeć do majątku wspólnego, musi być objęte treścią umowy. Wola darczyńcy dokonania przysporzenia na rzecz majątku wspólnego może być wyrażona wprost, tj. z umowy darowizny (art. 65 k.c).

Z umowy z dnia 11.02.2005 r. nie wynika także, aby wolą K. B. (1) było, aby przedmiot darowizny wszedł w skład majątku wspólnego. Kwota stanowiąca równowartość wkładu mieszkaniowego na podstawie tejże umowy stała się wyłącznie majątkiem osobistym wnioskodawczyni wprawdzie nabytym w czasie trwania wspólności, ale ze szczególnych źródeł (art. 33 pkt 2 k.r.o). Zdaniem Sądu Rejonowego, nie może mieć znaczenia dla oceny charakteru prawnego umowy z dnia 11.02.2005 r. okoliczność, iż strony tej umowy nie zgłosiły faktu zawarcia umowy darowizny do właściwego urzędu skarbowego. Kwestia opodatkowania nie należy bowiem do istoty sprawy o podział majątku wspólnego a kwestie ustalenia i poboru ewentualnych opłat wiążących się z zawarciem umowy darowizny należą do właściwości innych organów i innego trybu postępowania. W świetle art. 510 §1 k.c, podstawa prawna umowy zobowiązującej do przelewu stanowi jednocześnie *causae* rozporządzenia wierzytelnością. Gdy przeniesienie wierzytelności będzie skutkiem umowy darowizny, to przyczyną przysporzenia będzie *causa donandi*. Z takim przypadkiem mamy do czynienia w niniejszej sprawie.

W konsekwencji, zdaniem Sądu Rejonowego, należało przyjąć, że wkład mieszkaniowy na przedmiotowy lokal stanowił nakład z majątku osobistego wnioskodawczyni K. T. na majątek wspólny, który powinien podlegać rozliczeniu w postępowaniu o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności (art.567§1 kpc).

Wartość nakładu z majątku odrębnego jednego z małżonków na ich majątek wspólny, polegającej na wpłacie dokonanej przez tego małżonka na wkład mieszkaniowy związany ze spółdzielczym prawem do lokalu, odpowiada w chwili podziału tego majątku takiej części wartości spółdzielczego prawa do lokalu, jaką część stanowiła ta wpłata w stosunku do całego wkładu mieszkaniowego wpłaconego przez małżonków, od zgromadzenia którego uzależniony był przydział mieszkania.

Sąd opierając się na wyliczeniach dokonanych przez biegłego sądowego z zakresu szacowania nieruchomości P. M., ustalił wysokość nakładu z majątku osobistego wnioskodawczyni K. T. na majątek wspólny – przedmiotowy lokal mieszkalny- jako równy wartości rynkowej lokalu o statusie prawa lokatorskiego, przy założeniu że to prawo wygasło, tj. na kwotę 150440 zł. Wyliczony w ten sposób nakład należy odnieść do aktualnej wartości lokalu przy ul. (...) wynoszącej 151000 zł. Majątkiem wspólnym jest więc jedynie kwota 560 zł (tj. 151000 zł-150440 zł). Sąd Rejonowy przyznał powyższy lokal mieszkalny na wyłączną własność wnioskodawczyni K. T., która mieszka w nim wraz ze swoimi dziećmi.

Sąd Rejonowy wskazał, iż uczestnik postępowania W. T. posiadał w Banku (...) S.A lokaty bankowe poczynając od dnia 19.11.2009 r. Pieniądze ze likwidowanych lokat terminowych były przelewane przez Bank na rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy uczestnika postępowania prowadzony w tymże banku.

Trudno jednak uznać, że uczestnik postępowania w sposób bezprawny roztrwonił bądź przywłaszczył na własne potrzeby środki uzyskane z lokat. Strona wnioskująca nie udowodniła stosownie do art. 6 k.c., że uczestnik postępowania w trakcie trwania wspólności majątkowej zużył lub roztrwonił środki finansowe bez zgody wnioskodawczynie i nie na potrzeby rodziny lub na swoje uzasadnione potrzeby. Brak jest jakiegokolwiek dowodu wskazującego, by uczestnik dysponował zgromadzonymi środkami pieniężnymi w celu pokrzywdzenia wnioskodawczynie, trwonił majątek, bądź przeznaczał na cele niezwiązane z utrzymaniem rodziny.

Udziały stron w majątku są równe (domniemanie z art. 43 § 1 krio), w związku z czym zgodnie z ogólną zasadą - każde z byłych małżonków winno otrzymać majątek wartości połowy tej kwoty, co daje kwotę 14212,26 zł. Wnioskodawczynie otrzymała składniki majątkowe o wartości 11274,52 zł, zaś uczestnik postępowania składniki majątkowe wartości 17150 zł.

Łącznie z tytułu różnicy pomiędzy wartością składników przyznanych uczestnikowi postępowania a tymi przyznanymi wnioskodawczynie, uczestnik postępowania winien dokonać dopłaty na rzecz wnioskodawczynie w wysokości 2937,74 zł. W konsekwencji, Sąd zasądził od uczestnika postępowania W. T. na rzecz wnioskodawczynie K. T. kwotę 2937,74 zł, płatną w terminie 30 dni od dnia uprawomocnienia się orzeczenia wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w przypadku uchybienia terminowi płatności.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 520 § 1 i 2 k.p.c.

W złożonej apelacji uczestnik postępowania zaskarżył powyższe postanowienie w części obejmującej rozstrzygnięcie dotyczące rozliczenia przyznanego na wyłączną własność wnioskodawczynie K. T. składnika majątku wspólnego wnioskodawczynie i uczestnika jakim jest lokal mieszkalny stanowiący odrębną własność położony w E. przy ul. (...) (pkt I lit. a i pkt II postanowienia) i zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego - art. 31 § 1 k. r. i o. w zw. z art. 33 pkt 2 k. r. i o. w zw. z art. 510 § 1 k.c. - wynikające z wyrażenia przez Sąd błędnego poglądu prawnego, że każde przysporzenie nieodpłatne, a w konkretnym przypadku przekazanie wkładu mieszkaniowego wnioskodawczynie przez jej matkę K. B. (1) umową zawartą w dniu 11.02.2005 r., stanowiło darowiznę w rozumieniu art. 33 pkt 2 k. r. i o., w sytuacji kiedy przekazanie tego wkładu było umową przelewu, tj. inną umową zobowiązującą - rozporządzającą w rozumieniu art. 510 § 1 k.c., a nabycie w tych warunkach wkładu mieszkaniowego przez wnioskodawczynię stanowiło nabycie przedmiotu majątkowego przez jednego z małżonków objęte małżeńską wspólnością ustawową w rozumieniu art. 31 § 1 k. r. i o.

Stawiając ten zarzut wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia w pkt II poprzez zasądzenie od wnioskodawczynie I. T. na rzecz uczestnika postępowania W. T. kwoty 72282,26 zł w stosownym terminie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja uczestnika okazała się niezasadna.

Rzeczywiście spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego jest prawem niezbywalnym, co wynika z – mającego charakter przepisu iuris cogentis – art. 9 ust. 3 SpMieszkU, według którego spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego jest niezbywalne (por. post. SN z 18.10.2006 r., II CSK 99/06, Legalis). Nie jest możliwe rozporządzenie prawem lokatorskim zarówno między żyjącymi (inter vivos), jak i na wypadek śmierci (mortis causa). Nie jest dopuszczalne dokonanie jakichkolwiek zmian podmiotowych prawa lokatorskiego, w szczególności zawierania umów cesji, darowizny, sprzedaży czy zamiany. Spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego ma przez to charakter trwały.

Niemożliwość dokonania przelewu prawa lokatorskiego wynika zatem z jednoznacznego zakazu skonkretyzowanego w ustawie w podobny sposób, w jaki został ustanowiony niezbywalny charakter prawa pierwokupu (art. 602 § 1 KC), prawa odkupu (art. 595 § 1 KC), a także prawa użytkowania (art. 254 KC) - Art. 9 SpMieszkU red. Osajda 2019, wyd. 4/K. Królikowska.

Ponieważ z chwilą ustanowienia prawa lokatorskiego związane z nim prawo do wkładu mieszkaniowego dzieli los prawny prawa lokatorskiego, jego niezbywalność oznacza także niezbywalność prawa do wniesionego wkładu mieszkaniowego. Jak wynika z art. 10 ust. 2 SpMieszkU członek spółdzielni ubiegający się o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego wnosi wkład mieszkaniowy według zasad określonych w statucie w wysokości odpowiadającej różnicy między kosztem budowy przypadającym na jego lokal a uzyskaną przez spółdzielnię pomocą ze środków publicznych lub z innych środków. Wkład mieszkaniowy stanowi element majątkowy udziału członka w kosztach działalności spółdzielni mieszkaniowej, zmierzających do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych spółdzielców, pozostając przy tym warunkiem uzyskania przez nich przydziału lokalu mieszkalnego. Ten wzajemny związek powoduje, że do momentu, kiedy określony podmiot, który zgromadził całość lub część wkładu, pozostaje członkiem spółdzielni i posiada w niej prawo lokatorskie, nie może swobodnie dysponować tak zgromadzonymi środkami. Jego uprawnienie aktualizuje się dopiero w chwili, gdy z własnej inicjatywy lub z innych przyczyn, członkostwo to utraci, a prawo do lokalu wygaśnie. Należy podkreślić, że do 9.9.2017 r. tylko sam uprawniony z tytułu prawa lokatorskiego mógł skutecznie złożyć oświadczenie w przedmiocie wypowiedzenia członkostwa w spółdzielni. Od 9.9.2017 r. w spółdzielniach mieszkaniowych nie stosuje się przepisów PrSpódz o wystąpieniu ze spółdzielni (art. 1 ust. 8 SpMieszkU), zatem posiadacz prawa lokatorskiego może jedynie złożyć oświadczenie o zrzeczeniu się prawa lokatorskiego, które skutkuje utratą członkostwa w spółdzielni. Dopiero wówczas można mówić o powstaniu po stronie byłego członka spółdzielni wobec drugiej strony wierzytelności z tytułu zwrotu wkładu mieszkaniowego, a z drugiej strony o zaktualizowaniu się po jej stronie obowiązku jej zaspokojenia. Dopiero zatem wówczas wierzytelność byłego członka spółdzielni o zwrot wkładu staje się wymagalna (por. dotyczący jeszcze wypowiedzenia członkostwa możliwego w poprzednim stanie prawnym wyr. SA w Krakowie z 27.1.2015 r., I ACa 1543/14, Legalis; powołany wyżej wyr. SA w Łodzi z 21.7.2016 r., I ACa 90/16, Legalis).

W przedmiotowej sprawie, jak to wynika z akt członkowskich Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w E., osoba której przysługiwało spółdzielcze prawo do lokalu wypowiedziała członkostwo i z dniem 5 stycznia 2015 r. została (na podstawie uchwały właściwego organu spółdzielni) skreślona z rejestru członków, w związku z upływem statutowego terminu okresu wypowiedzenia. W dniu 11.02.2015 r., a więc w dacie zawarcia umowy cesji, osoba ta dysponowała już wierzytelnością o zwrot wkładu mieszkaniowego. Skoro przekazała wierzytelność wyłącznie na rzecz swojej córki prawo to stało się jej majątkiem osobistym, bowiem dokonała tego pod tytułem darmym – art. 33 ust 2 kro.

Rzeczywiście Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) zastosowała uproszczenia terminologiczne, które mogłyby sugerować, że doszło do obrotu wkładem mieszkaniowym, jednak ewidentną intencją stron było przekazanie wierzytelności o zwrot równowartości wkładu na rzecz córki i wniesienie przez nią wkładu mieszkaniowego związanego z lokalem. Fizycznie środki te nawet nie wypłynęły ze spółdzielni i nie zostały wydane K. B. (1), a następnie nie zostały ponownie wpłacone przez K. T..

Jak wynika z orzecznictwa sądów powszechnych (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 17 stycznia 2017 r. sygn. akt VI ACa 1635/15 i Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 8 lipca 2015 r. sygn. akt XXV C 825/14) w niektórych sytuacjach dochodziło do fizycznego zwrotu środków i następnie wpłacenia kwoty wkładu, co dokumentowały kwit Kp. Wówczas sądy te przyjęły, że nie ma wystarczających dowodów, że doszło do zawarcia darowizny i przekazania dokładnie tych samych środków.

W przedmiotowej sprawie nie było natomiast wątpliwości, że spółdzielnia zarachowała na poczet wkładu środki objęte wyżej opisaną cesją.

W orzecznictwie przyjmuje się, że przedmiotem obrotu może być roszczenie o zwrot wkładu związanego z lokatorskim prawem do lokalu w spółdzielni mieszkaniowej, które w czasie darowizny było niezbywalne (art. 218 § 1 prawa spółdzielczego) - uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 3.04.2014 r. (V CSK 302/13).

W przedmiotowej sprawie, tak jak to wcześniej wyjaśniono, doszło do uproszczeń terminologicznych i to zarówno w rozliczeniach między wnioskodawczynią i jej matką jak też w rozliczeniu między Spółdzielnią Mieszkaniową,

poprzednim członkiem spółdzielni i następnym, bowiem brak jest dowodów, że pieniądze wypłacono fizycznie, a następnie przyjęto od następnego członka tej spółdzielni.

W ocenie Sądu nie wpływa to na ważność dokonanych czynności, bowiem doszło jedynie do przeniesienia wierzytelności o zwrot wkładu. Wierzytelność ta w dacie zawierania umowy cesji była wymagalna.

Nie było żadnych dowodów świadczących, że intencją darczyńcy było aby wierzytelność weszła do majątku wspólnego wnioskodawczyni i uczestnika.

O treści umowy decyduje rzeczywista wola stron a nie nazwa czynności nadana przez strony. Skoro czynność miała charakter nieodpłatny ewidentnie doszło do zawarcia umowy darowizny.

Trafnie też przyjął Sąd Rejonowy, iż niewypełnienie powinności wobec organów skarbowych nie wpływa na ważność dokonanej czynności prawnej.

Apelację z powyższych względów oddalono jako niezasadną na podstawie przepisu art. 385 kpc.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie przepisu art. 510 § 1 kpc.

O wynagrodzeniu należnemu pełnomocnikowi wnioskodawczyni r.pr. J. K. działającemu z urzędu, orzeczono na zasadzie § 2 i 4 w zw. z §10 ust. 1 pkt.8) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 03.10.2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U poz. 1715 ze zm.).

SSO Mirosław Krzysztof Derda SSO Cezary Olszewski SSO Joanna Walczuk